

ΓΡΑΠΤΕΣ ΠΡΟΑΓΩΓΙΚΕΣ ΕΞΕΤΑΣΕΙΣ ΙΟΥΝΙΟΥ 2008

ΘΕΜΑ : ΝΕΑ ΕΛΛΗΝΙΚΑ

ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΑ : 9.6.2008

ΤΑΞΗ : Β' ΧΡΟΝΟΣ : 2 ΩΡΕΣ (8.00 – 10.00 π.μ.)

ΣΕΛΙΔΕΣ : 10

ΟΝΟΜΑΤΕΠΩΝΥΜΟ : ΤΜΗΜΑ : ΑΡ.:

ΒΑΘΜΟΣ:

Το εξεταστικό δοκίμιο αποτελείται από τρία (3) μέρη. Να απαντήσετε σε όλα τα μέρη και σε όλα τα ερωτήματα.

ΜΕΡΟΣ Α' ΓΛΩΣΣΑ**(ΜΟΝΑΔΕΣ 6)**

Φτάνοντας ο επισκέπτης στα Λιβάδια έχει την αίσθηση ότι φτάνει σε ένα τυπικό ελληνικό νησί. Μια προστατευμένη αγκαλιά ο κόλπος των Λιβαδιών, φυλόξενη, και γύρω από τη βοτσαλωτή παραλία με τις πολύχρωμες ομπρέλες τα άσπρα σπίτια, τα ξενοδοχεία, τα εστιατόρια, τα καταστήματα. Το κτίριο μάλιστα των λιμενικών και τελωνειακών αρχών διατηρείται εκεί για να θυμίζει την ιταλική κατοχή των Δωδεκανήσων την περίοδο 1912-1944. Όμως πίσω από όλα αυτά, τα πράγματα δεν είναι καθόλου τυπικά, αλλά έχουν μια ιδιαίτερη ανθρώπινη ψυχή. Φέτος χίλια στρέμματα σπάρθηκαν με σιτάρι και δε θερίστηκαν για να βρίσκουν τροφή τα πουλιά. Παράξενο, αλλά εδώ αγαπούν όλα τα πλάσματα του Θεού. Ίσως γιατί εδώ ήταν που έζησε ο τελευταίος ευρωπαϊκός ελέφαντας, ο οποίος εξαφανίστηκε πριν από 4.500 χρόνια. Οι παλιοντολογικές ανασκαφές στο σπήλαιο Χαρκαδιό έφεραν στο φως απολιθωμένους σκελετούς αυτών των πυγμαίων ελεφάντων, δείγματα των οποίων παρουσιάζονται στο μικρό μουσείο στο Μεγάλο Χωριό.

Πολλά παράξενα συμβαίνουν εδώ. Τα στρώματα της «πορσελάνης» –ενός ανθεκτικού υλικού που χρησιμοποιούνταν στην τοιχοποιία –που είδαμε στο δρόμο για το Μεγάλο Χωριό ήρθαν, λέει, από την Κω ύστερα από μια έκρηξη ηφαιστείου. Το ανακοίνωσαν Αυστριακοί επιστήμονες, οι οποίοι οσχολήθηκαν επισταμένως με αυτό το θέμα. Ένας τοπικός ξεναγός μάς έδειξε ένα κομμάτι ακατέργαστης πορσελάνης. Στην ακτή του Αγίου Αντωνίου μπορεί να δει κανείς μέσα στα βράχια, που μόλις σκεπάζει η θάλασσα, τα οστά από ένα βυζαντινό νεκροταφείο. Αλλά, όταν ο επισκέπτης φτάσει εδώ στον όρμο και στο μικρό οικισμό του Αγίου Αντωνίου, θα τραβήξει οπωσδήποτε και για το μοναστήρι του Αγίου Παντελεήμονος στις πιο θεαματικές ακτές του νησιού.

Είναι επίσης παράξενο που ο επισκέπτης διασχίζει ένα κατάξερο τοπίο για να καταλήξει σε μια όαση με θεόρατα πλατάνια και κυπαρίσσια που συναγωνίζονται τον πύργο και τις κορυφές των βράχων. Μια πηγή με γάργαρα νερό δροσίζει το τοπίο γύρω από τον Άγιο Παντελεήμονα. Δεν είναι η μοναδική στην Τήλα, αλλά το μοναστήρι είναι μοναδικό. Η επιγραφή πάνω από την πόρτα μάς πληροφορεί: «1703 Απριλίου 14 εκτίσθη ο θείος και σεπτός ναός του Αγίου Παντελεήμονος διά κόπου και συνδρομής του ευλαβεστάτου καθηγουμένου κυρ Λαυρεντίου και των λοιπών ιερομονάχων και μοναχών». Μαρτυρείται όμως ότι ο ναός πρωτοχτίστηκε το 1470.

ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ

1. α) Ποια είναι η πρώτη αίσθηση που δίνει το νησί στον επισκέπτη του, σύμφωνα με το πιο πάνω κείμενο; Να εξηγήσετε.

(μον. 0,75)

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

- β) Ποια είναι η ιδιαίτερη φυσιογνωμία που έχει αυτό το νησί;

(μον. 0,75)

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

2. α) Να γράψετε τη θεματική πρόταση της δεύτερης παραγράφου, του πιο πάνω κειμένου.

(μον. 0,25)

.....

.....

.....

- β) Να αναγνωρίσετε τον τρόπο ανάπτυξης της παραγράφου αυτής.

(μον.0,25)

.....

.....

.....

- 3) Να βρείτε τα υποκείμενα των υπογραμμισμένων ρημάτων στο κείμενο και να αναγνωρίσετε τη μορφή τους.

(μον 1)

<u>Υποκείμενα</u>	<u>Μορφή των Υποκειμένων</u>
α)
β)

- 4) Να μεταφέρετε τα πιο κάτω υπογραμμισμένα ρήματα, στο χρόνο που βρίσκεται στην παρένθεση, διατηρώντας το πρόσωπο και τον αριθμό τους.

(μον. 1)

- α) Ο επισκέπτης διασχίζει ένα κατάξερο τοπίο.

..... (αόριστος)

..... (υπερσυντέλικος)

- β) Το κτίριο διατηρείται εκεί.

..... (παρακείμενος)

..... (στιγμιαίος μέλλοντας)

- 5) Να βρείτε τα αντικείμενα στην πιο κάτω πρόταση και να αναγνωρίσετε το είδος τους. (μον. 1)

Ένας τοπικός ξεναγός μάς έδειξε την ακατέργαστη πορσελάνη.

<u>Αντικείμενα</u>	<u>Είδος</u>
α)
β)

- 6) Να σχηματίσετε σύνθετες λέξεις με τα πιο κάτω συνθετικά:

(μον. 1)

α) παν + όλεθρος

β) μετά + αύριο

γ) ανεβαίνω + κατεβαίνω

δ) α + διαβάζω

A series of horizontal dotted lines for writing, spanning the width of the page.

Να διαβάσετε τα κείμενα και να απαντήσετε σε όλες τις ερωτήσεις.

Κείμενο 1: «Ένα παλιό μήνυμα για το σύγχρονο κόσμο» Ινδιάνου Σιάτλ,
(Μετάφραση Ζ. Λορεντζάτου)

Πώς μπορείτε να αγοράσετε ή να πουλάτε τον ουρανό – τη ζέστα της γης; Για μας μοιάζει παράξενο. Η δροσιά του αγέρα ή το άφρισμα του νερού ωστόσο δε μας ανήκουν. Πώς μπορείτε να τα αγοράσετε από μας; Κάθε μέρος της γης αυτής είναι ιερό για το λαό μου. Κάθε αστραφτερή πευκοβελόνα, κάθε αμμούδα στις ακρογιαλιές, κάθε θολούρα στο σκοτεινό δάσος, κάθε ξέφωτο και κάθε ζουζούνι που ζουζουνίζει είναι, στη μνήμη και στην πείρα του λαού μου, ιερό.

Ξέρομε πως ο λευκός δεν καταλαβαίνει τους τρόπους μας. Τα μέρη της γης, το ένα με το άλλο, δεν κάνουν γι' αυτόν διαφορά, γιατί είναι ένας ξένος που φτάνει τη νύχτα και παίρνει από τη γη όλα όσα τού χρειάζονται. Η γη δεν είναι αδερφός του, αλλά εχθρός που πρέπει να τον κατακτήσει, και αφού τον κατακτήσει, πηγαίνει παρακάτω.

Με το ταμάχι που έχει θα καταπιεί τη γη και θα αφήσει πίσω του μια έρημο. Η όψη που παρουσιάζουν οι πολιτείες σας, κάνει κακό στα μάτια του ερυθρόδερμου. Όμως αυτό μπορεί και να συμβαίνει επειδή ο ερυθρόδερμος είναι άγριος και δεν καταλαβαίνει.

..... Όταν μαγαρίζεις συνέχεια το στρώμα σου, κάποια νύχτα θα πλαντάξεις από τις μαγαρισιές σου. Όταν όλα τα βουβάλια σφαχτούν, όταν όλα τα άγρια αλόγατα μερέψουν, όταν την ιερή γωνιά του δάσους τη γιομίσει το ανθρώπινο χνότο και το θέαμα των φουντωμένων λόφων τὸ κηλιδώσουν τα σύρματα του τηλέγραφου με το βουητό τους, τότες πού να βρεις το ρουμάνι; Πού να βρεις τον αϊτό; Και τι σημαίνει να πεις έχε γεια στο φαρί σου και στο κυνήγι; Σημαίνει το τέλος της ζωής και την αρχή του θανάτου.

Πουθενά δε βρίσκεται μια ήσυχη γωνιά μέσα στις πολιτείες του λευκού. Πουθενά δε βρίσκεται μια γωνιά να σταθείς να ακούσεις τα φύλλα στα δέντρα την άνοιξη ή το ψιθύρισμα που κάνουν τα ζουζούνια πεταρίζοντας. Όμως μπορεί, επειδή, καταπώς είπα, είμαι άγριος και δεν καταλαβαίνω – μπορεί μονάχα για το λόγο αυτόν ο σαματάς να ταράξει τα αυτιά μου. Μα τι μένει από τη ζωή, όταν ένας άνθρωπος δεν μπορεί να αφουγκραστεί τη γλυκιά φωνή που βγάνει το νυχτοπούλι ή τα συνακούσματα των βατράχων ολόγυρα σε ένα βάλτο μέσα στη νυχτιά; Ο ερυθρόδερμος προτιμάει το απαλόχο αγέρι λαγαρισμένο από την καταμεσημερη βροχή ή μοσχοβολημένο με το πεύκο. Του ερυθρόδερμου του είναι ακριβός ο αγέρας, γιατί όλα τα πάντα μοιράζονται την ίδια πνοή – τα ζώα, τα δέντρα, οι άνθρωποι. Ο λευκός δε φαίνεται να δίνει προσοχή στον αγέρα που ανασαίνει. Σαν ένας που χαροπολεμάει για μέρες πολλές, δεν οσμίζεται τίποτα.

Ερωτήσεις

- 1) Πώς αντιλαμβάνεται ο Ινδιάνος τη σχέση του με τη φύση, σύμφωνα με το πιο πάνω απόσπασμα; Να αναπτύξετε. (μον.1)

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

- 2) Ποια γνώμη έχουν οι Ινδιάνοι για την όψη που παρουσιάζουν οι πολιτείες των λευκών, σύμφωνα με το πιο πάνω απόσπασμα; (μον.1)

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

- 3) Γιατί το κείμενο χαρακτηρίζεται «προφητικό»; Να αναπτύξετε. (μον.1)

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Κείμενο 2: «Ο Κάσπαρ Χάουζερ στην έρημη χώρα», Δημήτρη Χατζή

Η λεωφόρος έρχεται κάθετα στη Μύλλερ-στράσσε που βρίσκεται το κατάστημα το δικό μας. Περνώντας αποκεί στέκομαι μια στιγμή και κοιτάζω πάλι τη βιτρίνα του – κάθε βράδυ την κοιτάζω. ΑΟΥΤΕΛ απάνω με νέον και μέσα στη βιτρίνα του όλες οι λάμπες που φκιάχνουμε, μικρές και μεγάλες, αναμμένες γύρω γύρω σαν να 'ναι κανένα χριστουγεννιάτικο δέντρο. Στέκομαι και τις κοιτάζω. Σκέφτομαι πως όλες οι λάμπες αυτές, όλες όσες έρχονται σ' αυτό το κατάστημα, μικρές και μεγάλες, κόκκινες, άσπρες ή πράσινες, έχουν όλες περάσει από τις δικές μου τις πλάτες. Κοιτάζω, λοιπόν, σαν να κοιτάζω, να ψάχνω μέσα τον εαυτό μου. Κάπου, λέω, πρέπει να βρίσκεται μέσα κι αυτός. Κάνω πάλι λογαριασμούς. Δέκα δεκαπέντε εργοστάσια μας δίνουν τα προϊόντα τους έτοιμα για να γίνει ένα λαμπάκι των δύο κηρίων. Είμαστε δηλαδή διακόσιες χιλιάδες άνθρωποι. Βάλε και τις πρώτες ύλες – είμαστε όλος ο κόσμος μέσα σ' αυτό το λαμπιόνι των δύο κηρίων. Και μας χωράει. Το 'δα σ' ένα φιλμ την περασμένη βδομάδα, που πήγαμε σινεμά με κάτι Ρωμιούς. Μας έδειχναν μια στάλα νερό κι εκατομμύρια μικρόβια μέσα. Στέκομαι, λοιπόν, και γω κάθε βράδυ μπροστά σ' αυτή τη βιτρίνα. Από μέσα το δικό μου το μικροβιάκι πρέπει να με βλέπει κολοσσό σε τεράστια μεγέθυνση. Απέξω βλέπω τον εαυτό μου στην πραγματική του διάσταση μέσα σ' αυτό το μίνι λαμπιόνι.

.....
Άνθρωποι, κόσμος πολύς, περνάνε δίπλα μου, πάνε μαζί μου. Και πάω και γω – ο δρόμος μας πάει, η λεωφόρος, κάτω απ' τα φώτα της. Τους κοιτάζω. Όλοι τους, λέω, πηγαίνουνε κάπου, έχουνε κάπου να πάνε. Εγώ είμαι εδώ, στη λεωφόρο, στην άσφαλο, περισσότερο απ' όλους. Δε με περιμένει κανένας εμένα, δεν έχω πουθενά που να θέλω να πάω, να γυρίσω κάπου. Σαν να 'ναι το σπίτι μου εδώ, εδώ κι η πατρίδα μου, το κανένα σπίτι μου, η καμιά μου πατρίδα. Λένε στο καφενείο και για τους άλλους-πως ξένοι γινήκαμε όλοι στις μεγάλες αυτές πολιτείες. Αν είναι έτσι, λέω τότες εγώ - εγώ, λοιπόν, πρέπει να 'μια ο πιο γνήσιος πολίτης της πολιτείας των ξένων, ο ιθαγενής. Και να φροντίσεις εσύ, κύριε συγγραφέα, να μου βάλουνε κάποτε και μια πλάκα στο σπίτι της Φράου Μπάουμ, από την πίσω μεριά, της αυλής, πως εδώ κατοίκησε κάποτε ο ξενότερος απ' όλους τους ξένους της πολιτείας των ξένων.

Ερωτήσεις:

1. Για ποιους λόγους ο Κώστας αισθάνεται μεγάλη ψυχική και κοινωνική αποξένωση σύμφωνα με το πιο πάνω απόσπασμα; (μον.1,5)

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

- 2) Τι είναι αυτό που κάνει τον Κώστα να παρομοιάζει τον εαυτό του με ένα «μικρόβιο», τώρα που ζει και εργάζεται στη Γερμανία; (μον.0,5)

.....
.....

ΜΕΡΟΣ Δ' - ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΚΟ ΒΙΒΛΙΟ

«Ιστορία ενός αιχμαλώτου», Στρ. Δούκα

ΤΕΛΟΣ ΦΤΑΣΑΜΕ ΕΞΩ ΑΠ' ΤΟ ΧΩΡΙΟ ΜΑΣ. Μπήκαμε στό δάσος, κι από κεῖ τό βλέπαμε στήν κορφή, ὅπως τό ξέραμε. Καμιά πενηνταριά φῶτα ἔκαιγαν. Τά σκυλιά ἀλυχτοῦσαν. Ἦταν ὅπως τότες, πού ἤμασταν ἐκεῖ. Κλάψαμε. Μᾶς φάνηκε πώς γλιτώσαμε ἀπό φυγόστρατοι καί γυρίζαμε στά σπίτια μας νά ἡσυχάσουμε.

— Πᾶμε, μοῦ λέει ὁ σύντροφός μου, ἴσως ἀκόμα νά 'ναι οἱ δικοί μας, πᾶμε νά δοῦμε γιά νά πιστέψουμε.

Καί ξεκινήσαμε χωριστά, ἀφοῦ πρῶτα ὄρισαμε τήν ἄλλη μέρα ν' ἀνταμώσουμε στή σπηλιά. Αὐτός τράβηξε σέ ἄλλο μαχαλά, ἐγώ σέ ἄλλον. "Ὅπου κι ἄν πήγαμε, ὅλα ρημαγμένα. Τά σπίτια ἀνοιχτά, ἄδεια, οἱ πόρτες σπασμένες μέ τά τσεκούρια. Μονάχα στήν ἀγορά ἔμεναν ἀκόμα λίγοι Τούρκοι καί στήν ἀστυνομία ὁ σκοπός. Στό σχολειό, πού τό 'χαν γεμάτο ἔπιπλα καί ροῦχα, ἀπό μέσα ἀκουγόταν κουβέντα. Ἀποτραβήχτηκα καί γύριζα ὅλη τή νύχτα, μέ τό φόβο μου συντροφιά.

Τό πρωί π' ἀνταμώσαμε, μᾶς πῆραν τά κλάματα. Ἐμεῖς λογαριάζαμε πώς κάτι θά βρῖσκαμε στό χωριό, ἀφημένο ἀπ' τούς δικούς μας. Μά δε βρήκαμε τίποτα καί στήν ἀπελπισιά μας, ριχτήκαμε στούς συκομπαξέδες.

ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ

- 1 α) Ποιο θέαμα ἀντίκρισαν ο ἥρωας καί ο σύντροφός του, ὅταν ἔφτασαν στο χωριό τους καί πώς ἐνίωσαν ;

(μον.0,5)

